

Duchové

Yves Petry

An extract pp 11-32

Original title De geesten
Publisher Das Mag, 2019

Translation Dutch into Czech
Translator Radka Smejkalová

© Yves Petry/Radka Smejkalová/Das Mag/Flanders Literature – this text cannot be copied nor made public by means of (digital) print, copy, internet or in any other way without prior consent from the rights holders.

p 11-32

Domů!

Port-au-Bout, západní Afrika, říjen 2007. Zkuste si představit parné ráno v tropech. Stojím na kraji betonové plochy vedle chátrající letištní budovy a přihlížím, jak pozemní personál chystá letadlo k odletu. Tankování, nakládka zavazadel a poslední kontrola probíhá s rutinní disciplínou připomínající Evropu. Je ještě relativně brzy, ale rozechvělá startovní dráha se v dále už rozpouští v počínající fata morgáně. Nebe je potažené dusným oparem, skrz něj se jako ohnivá boule prodlívá africké slunce – jako nevyčísitelný nádor, napadá mě, jako rána, co se každé ráno znovu zanítí.

Společnost mi dělá Ibrahim, který mě včera z tábora Bilonga, kde oba dva pracujeme pod vlajkou Lékařů bez barvy, odvezl až do Port-au-Bout na pobřeží Atlantiku. Asi deset hodin jsme se bez zastavení plahočili bezměsíčnou temnotou přes výmoly po Route Principale a rozráželi chumelenici mūr a komárů patrných jen v kuželech světla našeho terénního vozu. Jistě, cestování po soumraku s sebou přináší určitá rizika, toho jsem si byl vědom. Jenže já jsem v téhle zemi nechtěl zůstat už ani o den déle. Ibrahim měl v náprsní kapse pistoli, i toho jsem si byl vědom, ačkoliv jsem nepředpokládal, že by nám k něčemu byla, kdyby se nám chtěl někdo postavit do cesty. Jinak nebylo moc o čem mluvit. Já už jsem nechtěl přemýšlet o ničem a pomalu se nechal tou monotónní jízdou ukolébat do stavu připomínajícího hypnózu.

Vesničky a chatrče, které jsme tu a tam míjeli, vypadaly zcela opuštěné. Nikde žádné zátarasy. Až na stíny a odraz světla v očích zatoulaného dobytka jsme nenarazili na živou duši větší než hmyz. Duchové noci byli očividně nasyceni.

Když jsme dorazili na letiště rozkládající se pořádný kus cesty za městem, uklidil Ibrahim zbraň do uzamykatelné palubní skříňky, vešel se mnou dovnitř, provedl mě za pomoci nezbytných tajnosubných frází a bankovek přes celní kontrolu a zajistil, aby všechny formality proběhly hladce a aby mě v mém stavu připomínajícím zombieho nikdo nerušil. A teď tu stojíme u zadního traktu letištní budovy a čekáme, až budu moct nastoupit do letadla.

„Chápu, že chceš jet domů, Marku. Ale nezůstávej pryč dlouho. Vrať se. Vrať se dřív, než se tě zmocní zlý duch, kvůli kterému nás budeš nenávidět.“

Ibrahim jako obvykle promluvil tiše. Jeho slova ke mně doléhají jedno po druhém. **Nás.** Očividně se také počítá mezi osoby, které bych případně mohl nenávidět. Mám to brát jako nepřímé přiznání viny? Zároveň mi neunikl jeho předpoklad, že bych vlivu nějakého zlého ducha mohl podlehnout. O západácích se tady traduje, že na to nemají buňky. Před duchy nás prý chrání naše neoblomná racionalita. Možná jsem podle něj viděl věci, kvůli kterým už vůči nim tak imunní nejsem.

Neodpovídám. Ibrahim se tváří stejně sklesle jako vždycky. Celou dobu, co ho znám, pokládám melancholicky důstojné vzezření tohoto pouštního nomáda za výraz jeho osobního smutku a hluboce zakořeněné touhy udělat z vlastní země místo důstojnější k životu. I on za svůj život viděl celou řadu věcí. Jsme zhruba stejně staří, lehce po čtyřicítce. Je vysoké postavy, asketicky hubený. Směje se málokdy,

úsporný má i styl mluvy a pohyby. Zdání serióznosti a rozvahy, jimiž na mě vždycky dělal dojem, mu dodávají i šedivějící kučery. Ale po událostech uplynulých dní a vzhledem k jeho nejednoznačnému podílu na jejich průběhu ve mně teď ten jeho postoj vyvolává především podezřívavost. Stejně tak mi přijde jako fraška rozverné klevetění pasažérů postávajících pod přístřeškem o kousek dál – otravný karneval podvodu a sebeklamu. Mezitím zřejmě dostali pokyn, že mohou nastoupit na palubu, protože dav se zničehonic začne sunout směrem k letadlu, jako neuspořádaná, pomalá, pestrobarevná a bujará karavana. Nevypadají, že by měli naspěch, nicméně očividně jsou rádi, že můžou tenhle kontinent opustit.

Ibrahim mi podává ruku, nemůžu ji odmítnout. Nevím, co si o tom mám myslet. V každém případě nemám sílu mu cokoliv vyčítat. Ale nedá se říct, že bych byl vřele nebo aspoň přátelsky naladěný.

„Tak ahoj, Ibrahim.“

Víc ze sebe nevydoluju. Žádné slovo díky, i když musím připustit, že riskoval vlastní život, aby mě dovezl na letiště.

Na palubu středně velkého letadla nastupuju skoro jako poslední. V kompaktní uzavřenosti prostoru pro pasažéry se nálada zdá ještě rozjařenější než pod širým nebem. Chlapi smějící se, až jim kmitá bránice, chroptící a prskající smíchy, tleskající u toho do dlaní. Hraná nebo vrozená panovačnost některých žen, dychtivá upovídánost jiných. Jako by jim nestačila vlastní společnost, tu a tam ještě někdo huláká do telefonu a snaží se tak přehlušit okolní řev. V sedadle za mnou si kdosi pro sebe zasněně pobrukuje. Vibrace jeho hlasu mě nepříjemně lechtají po celé délce těla od pravého ucha až po pravou kyčel. Panebože, říkám si, fakt musí tihle všichni cestovat taky? To budu muset po celou dobu letu snášet tuhle vokální džungli? Tuhle pestrou demonstraci vitality, tohle nevyčerpateľné africké divadlo? Ať tyhle lidi potká cokoliv, nikdy nebudou mít potřebu pohlédnout pravdě do očí, nikdy nedostanou rozum. Životem se vesele prolžou a prokecají a žádné vraždění na tom nic nezmění.

Že takovéto myšlenky existují, jsem věděl. Že je jednou budu sdílet i já, bych si nikdy nepomyslel.

Navzdory randálu začnu klímat ještě dříve, než se letadlo dá do pohybu. Jsem na nohou už víc než třicet hodin. Když znovu otevřu oči, je letadlo vysoko ve vzduchu. Spolucestující kolem mě se utišili a já upírám pozornost ven, na nehybnou, neproniknutelnou modř, která v rohu mého zorného pole přechází do fialova. Slunce zářící po mé pravici už není lokální slunce, už to není africké slunce. Je to hvězda celé planety, nebeské těleso, kolem nějž kolektivně kroužíme. Z této výšky působí spíš jako vesmírná než pozemská záležitost. Až za chvíli přistaneme, už to zase bude slunce se specifickým úhlem paprsků a účinky spojenými s místním podnebím a zeměpisnou šířkou: slunce domova. Jsem totiž na cestě domů. Ale na to, co mě tak překotně přinutilo k návratu, se snažím nemyslet. Místo toho se pokouším na situaci dívat z jiné perspektivy. Přemísťuju se troposférou, ztotožňuju se s její bezbřehostí. V mých představách se okřídlená tuba letadla zmenší na nezhlednou šipku křížující obrovské prázdno. Kdyby se z nějakého důvodu najednou měla rozpadnout na kusy, otrásló by to mnou – namlouvám si – stejně málo jako tou zakřivenou klenbou nebeskou. O nic nejde. Záblesk, rychle mizící chomáček sazí. Hromová rána, jejíž tlaková vlna by se zase rychle rozpustila v tichu vesmíru. A pokud by na osazenstvo padla tíha z vědomí blížící se smrti, neměla by ani dost času přerůst v drama... Za jiných okolností by mě takhle pomyslná vyhlídka moc neuklidnila. Teď na mě při ní znovu padá dřímota, jako by to byla pohádka na dobrou noc.

Promeškal jsem Saharu i Středozemní moře. Když znovu procitnu, letíme nad oslňující plochou našlehané oblačné pěny. Dívám se na hodinky a odhaduju, že se nacházíme někde nad jižní Francií. Moji spolucestující se chovají klidně, jako za mdlého tropického poledne. Mnozí podřimují. A najednou, asi i proto, že jsem měl příležitost si trochu odpočinout, se začínám s větší vervou než doposud těšit na přistání. Nedokážu popsat, co přesně od něj očekávám, ale moje netrpělivost s každou minutou roste. Letadlo, v němž sedím, nabývá realistických obrysů: tuba vrchovatě naplněná pestrobarevnou pastou lidských životů, plánů a představ – a ať už jsou reálné, nebo ne, ať už stojí za pozornost, nebo ne, ať už byly zformulovány v jakémkoliv jazyce a ať se jakkoliv liší od těch mých, nepochybně mě s ostatními pasažéry spojuje fakt, že možnost, že se zřítíme, mi připadá nejen zcela nepravděpodobná, ale zejména mimořádně nežádoucí.

V určitém okamžiku se mraková pokrývka začíná rozpadat na menší části – volně plující fraktály, za nimiž se po krajině táhnou stíny. Nevím, jestli už letíme nad Belgií, ale ta scenérie mi připadá velice

povědomá. Mozaika polí a lesů protnutých vrtošivým tokem řeky, neuspořádaná centra měst, skluzavky plné aut, geometrie satelitních městeček a průmyslových zón: úrodný, příčinnivý, kompaktní a komplexní svět. Ten jsem z tohoto pohledu už viděl častěji, ale nikdy jsem si tak niterně neuvědomil, že je jenom jedno místo na světě, jež můžu opravdu nazývat svým domovem. Další taková myšlenka, kterou bych dříve zahnal jako zavánějící sentimentálním steskem po krvi a půdě. Teď si nic nepřeju tolik, jako oběma nohama vstoupit na ten kousek země budící zdání, že je nezaměnitelně mou vlastní. Těžko se můžu označit za šťastného. Ale z vyhlídky, že už brzy zase budu mít volnost cítit se nešťastný a rozzlobený, jak jen mi bude líbo, mi najednou téměř vhrknou slzy do očí. Že se budu moci nespoutaně oddávat sám sobě: své vlastní nechuti, zoufalství, nemohoucnosti a temným pravdám – tomu, co mi přijde do cesty, bez ohledu na to, jak těžké to bude vysvětlit nebo ospravedlnit. Teprve když pro tohle člověk najde místo, může mluvit o domově.

Jakmile přistaneme v Bruselu a vyzvednu si cestovní tašku, myslím už jen na jednu věc: kdy mi jede nejbližší vlak? Proto nereaguju zrovna vstřícně, když mě v příletové hale, přes níž si razím cestu směrem k nádraží nacházejícím se pod letištní budovou, zastaví mladá žena, která se představí jako vyslankyně Lékařů bez barvy. První, co mi padne do oka, je hustá aura jejích rozježených nepoddajných platinově blond vlasů. V Africe by to v kombinaci s jejím vzrůstem – je dokonce ještě o kousek vyšší než já – bylo nápadné zjevení.

„Vy asi budete Mark Oostermans?“ ptá se trošku rozpačitě, jako bych jí svým postojem zavdával příčinu pochybovat o mé identitě.

Bez valného nadšení přitakávám. Vysvětlí mi, že Ibrahim organizaci nahlásil, že se vracím do Belgie. Odmítám její nabídku zajít na kafe. Tvrdím, že spěchám. Ať mi klidně hned poví, kvůli čemu tady na mě čeká. V tomto ohledu mám ostatně jisté tušení. Nezachoval jsem se totiž vůbec podle předpisů.

Den po přepadení tábora Bilonga jsem se pomocí satelitního telefonu spojil s ústředím v Bruselu. Únos doktora Ullingse byl i pro ně samozřejmě šok. Přesto mě požádali, abych zatím zůstal na místě alespoň do té doby, než budou mít více informací od vládních činitelů v Port-au-Bout. Hlavně nepanikařit. Je lepší vyčkat, s jakými požadavky případně únosci přijdou. Kdo ví, třeba se podaří najít nějaký kompromis. Podle odhadů z ústředí se jednalo o izolovaný incident a žádné bezprostřední nebezpečí nehrozí. Jak sám dobře vím, na kontinuitě práce v táboře Bilonga závisí nemálo lidských životů. To je ten nejlepší myslitelný důvod, proč si zachovat chladnou hlavu. A to po mně jako jediném zbylém členu lékařského týmu také požadovali.

Ačkoliv jsem v rámci školení, které jsem u Lékařů bez barvy absolvoval, byl do jisté míry na podobné situace připravený, nakonec jsem totálně pohořel. Když jsem se v brzkých večerních hodinách dozvěděl, co se stalo s Jeroenem Ullingsem, smysl pro povinnost mě opustil. Navzdory instrukcím jsem se rozhodl okamžitě odjet. Ale moje dezerce rozhodně nešla jen na vrub strachu. Bezprostřední nebezpečí ostatně mezitím pominulo. Jenže já už jsem zkrátka za lidi, kteří mi byli svěřeni, necítil žádnou zodpovědnost a už jsem nemohl dál mluvit, myslet a jednat jako lékař. Aniž bych o tom dvakrát přemýšlel a s motivem stejně neodolatelným jako nezdůvodněným jsem si sebral svých pár švestek a požádal Ibrahima, aby mě odvezl do Port-au-Bout.

Ukázalo se, že mladá dáma v příletové hale mě nehodlá ohledně mého konání hned interpelovat. Vlastně byla překvapivě přívětivá. Když se mě ptala, jak na tom jsem, znělo to upřímně. Nezacházel jsem příliš do podrobností. Ještě jsem nebyl schopný mluvit o tom, jak se cítím, dost na tom, že z toho, jak se cítím, jsem sám byl zmatený. Naléhavě mi doporučila, abych si promluvil s traumatologem, který je právě pro takové případy k dispozici. I na to jsem dokázal jen neurčitě přitakat. Už jenom představa, že bych měl absolvovat nějaký terapeutický rozhovor, mi byla proti srsti. Ještě před půlhodinou jsem nacházel útěchu v pomyšlení, že můj hanebný úprk mi alespoň dá právo na svobodu ducha, kterou jsem si už příliš dlouho upíral. A teď mám znovu myslet na sebeovládání a zotavování? Na kultivaci lepších myšlenek, zatímco jsem se ještě pořádně nedostal ani k těm zlým?

Zeptala se, jestli opravdu nechci zajít na kafe. Zmoženě jsem zavrtěl hlavou. Chci domů. To chápe, přitakala. Na hlubší rozhovory koneckonců ještě bude dost času. Přesto tu byla jedna maličkost, o které by

se mnou přece jenom ráda promluvila hned. Jestli bych byl tak laskavý a přenechal komunikaci ohledně celé téhle záležitosti výhradně Lékařům bez barvy. Jestli si uvědomuju, jak nerozumné by například bylo s celou tou historkou běžet za novináři.

Tak tohle mě fakt vůbec nenapadlo, odpověděl jsem. Žádnou historku v rukávu nemám.

Ne, pokračovala a oťukávala si mě, ale dokáže si prý představit – a bylo by to jenom pochopitelné –, že se dříve nebo později nechám strhnout k určitým závěrům, které by mohly postavit práci v táboře Bilonga do negativního světla...

Já sám stěží chápu, co se vlastně v táboře Bilonga stalo, přerušil jsem ji úsečně, natož abych z toho vyvozoval nějaké závěry. A pokud na to snad někdy dojde, budou to profesionální závěry, na to se může spolehnout.

V žádném případě neměla v úmyslu zpochybňovat moji profesionalitu, chlácholila mě.

Vypadala asi tak na třicet. Statná, ale nikoliv tlustá, i když je dost dobře možné, že sama sobě mohla připadat trošku oplácaná. Krasavice to zrovna nebyla, zato vypadala jako inteligentní, neúnavná a zdravá jako řípa. Neměla make-up a dokonce ani náušnice – taková ta ženská, co si nemůže dovolit ztrácet čas. Bedlivě se mi dívala do obličeje. Jasně oči ženy, která s takovým zájem zkoumá můj zbědovaný stav, mě nenechaly chladným. Ještě před nedávnem bych někoho jako ona patrně spontánně vyhodnotil jako slibný přínos pro tým. Ještě před nedávnem jsem byl velice dobromyslným hochem.

Ve snaze působit trochu přívětivěji jsem poznamenal, že vypadá jako opravdová doktorka. Ta poznámka jí asi přišla divná. Dodal jsem k tomu ještě bodře s odkazem na její účes, že v Africe by si akorát musela dát pozor, aby ji neměli za čarodějnici. Podívala se na mě, jako bych právě řekl něco velice závažného, co rozhodně nemůže vynechat ze zprávy, kterou o našem rozhovoru sepíše. Pokusil jsem se ještě jednou usmát, jenže – ale co! Najednou už to prostě nešlo. Už jsem té frašky měl plné zuby. Uvážlivost, nestrannost, neutralita – to všechno mi může být ukradené! Pravda byla taková, že jsem vůči téhle ženě necítil už ani špetku kolegiality a že se nabízela otázka, ke komu nebo k čemu ještě vůbec pocítuju nějaké **pouto**. Tak proč ještě zachovávat zdání? Nikoho jsem se přece o pomoc neprosil. Vůbec jsem neměl potřebu vést civilizované hovory!

Znovu jsem popadl tašku, zopakoval, že chci domů, a se slovy, že tam na mě čeká trauma, na které se děsně těším, ji nechal stát v letištní hale. Neušlo mi, že jí rozpačky vehnaly ruměncem do tváří, dokonce jsem po pár metrech zpomalil – ale pak jsem znovu přidal do kroku. S největší pravděpodobností nemusela příliš dlouho přemýšlet, jak tu svoji zprávu pojme: **Dr. Oostermans vykazuje jasně znaky prvotního šoku. V posunu do druhotné fáze mu aktivně brání proces popírání, v němž se nachází pravděpodobně i kvůli pocitu viny z důvodu zanedbání svých povinností. Typickým rysem je, že dotyčný prokazuje jen malé pochopení pro závažnost situace, v níž se nachází, a v podstatě neprojevuje snahu o spolupráci. Jeho reakce jsou impulzivní a více méně odmítavé, občas agresivní. Jsou důvodné obavy, že aby se jeho stav mohl začít zlepšovat, dojde nejprve k jeho zhoršení.**

Domov? Když vlak vyjel z tunelu pod letištní budovou a za oknem se kolem mě začala míhat jarně měkkým říjnovým sluncem zalitá krajina toho mého takzvaného domova, nemohl jsem v sobě potlačit určité zklamání. Tolik škaredosti! Nevkusná architektura domů naplácaných na sebe. Nebyly sice tak ubohé, zato o nic méně deprimující než africké slumy. Sterilní zahrádky s trávníky a záhonky a kýčovitými ozdobnými keři. Maloměstácké domy postavené mnohem důkladněji, než by si zasloužily – jako by stály za to, aby odolaly zubu času. Už teď byla věčná škoda, že na ně slunce musí plýtvat svým jasem.

V Bruselu jsem přestoupil na tramvaj, která mě dovezla do bohatší čtvrti na východě města. Zde prokazovalo okolí větší snahu mě patřičně uvítat. Na obou stranách poklidné široké ulice stály skutečně pěkné domy a v pásu mezi jízdními pruhy se tyčily vzrostlé platany, z nichž toho dne opravdu nevyzařovalo přesvědčení, že létu odzvonilo. Koruny měly stále ještě plné listí. Pod síťovým kropenatého světla, které na mě vrhaly, jsem měl pocit, že se znovu můžu nadechnout. Jako by mě ty listy svými stíny hladily po srdci, jako by mi tak nenápadně dávaly najevo, že mě poznávají. Na chvíli jsem zavřel oči a mlčky odpovídal na pozdrav jejich suchému ševelení. Naladěný na mírně optimistickou notu jsem zabočil do své ulice. O kus dál se vynořila povědomá fasáda majestátního domu ve stylu art-deco, kde jsem v pátém poschodí bydlel a stále ještě bydlím.

Bylo samozřejmě absurdní očekávat, že v bytě na někoho narazím. Kamarády ani příbuzné jsem o svém náhlém návratu neuvědomil. Bydlel jsem sám a nikdo jiný neměl od bytu klíče. Ani paní na uklízení jsem neměl. Přesto, zatímco mě dřevěná kabina výtahu vyvážela podél spirálovitého kovaného zábradlí, jsem v sobě choval nesmyslnou naději, že na mě někdo doma bude čekat. Ale kdo by to měl být? Někdo neskutečný, nějaká verze mě samého, která nikdy nebyla v Africe nebo alespoň ne v rámci rozvojové pomoci. Někdo, kdo měl kdysi dobré důvody pohlížet skepticky na mé rozhodnutí jít pracovat pro Lékaře bez barvy a kdo by teď řekl: „Tak vidíš.“ Duch, který čerpá své pravdy z hlubších pramenů, než jsou ty moje. Rezervní já, v jehož kůži bych teď chtěl být, jehož moudra bych převzal, aniž bych se nejdřív musel utkat s omyly, které z mé staré verze učinily tak nepoužitelného panáka...

Naprosto nesmyslná představa, to se rozumí samo sebou. Byt byl v přesně stejném stavu, v jakém jsem ho zanechal, nedotčený a se zataženými závěsy. Během mé dlouhé nepřítomnosti se v prostoru utvořila vzduchová bublina prachových zrněk a pachu pryže. Ale samozřejmě tam nestálo žádné moje alter ego, do něž bych mohl vklouznout. Pokud jsem chtěl být úplně jiným Markem Oostermanssem, musel jsem se jím stát vlastními silami a při tom jsem mohl stavět jen na jedné jediné jistotě, a to na svém totálním fiasku. Tak se věci měly – jak taky jinak? A přesto, jako by pro mě tato zjevnost představovala naprosté překvapení a tu nejhorší zprávu, jaká se ke mně za dlouhou dobu dostala, jsem sebou se zaúpením hodil na postel a zabořil hlavu do polštářů. S nářkem jsem pak pod peřinou hledal zproštění nebo alespoň odklad toho, co mi najednou připadalo jako neproveditelný úkol. Tak vypadaly první křeče mé znovunabyté svobody. Byl jsem ale tak vyčerpaný, že mé zoufalství po chvíli zastínilo pohodlí dvojpostele a já jsem se odebral do říše snů.

Když procitnu ze zdřímnutí, cítím se klidnější. Otevřu okno a slyším ze dvora jarní cvrlikání ptáků. Spletli si roční období, ale že je nádherné odpoledne, v tom mají bezpochyby pravdu. Udělám si rozpustnou kávu a hodím do sebe jídlo z mrazáku. Pak zase vyjdu ven, aniž bych se vysprchoval, v šatech, které mám na sobě už více než osmačtyřicet hodin, a v botách, na nichž ještě stále ulpívá pouštní prach. Má to znamenat, že jsem se ještě doopravdy domů nevrátil. Ještě ne natolik, abych dokázal zcela rozložit mapu své mizérie. Na to potřebuju víc prostoru. Zalézt si do samoty bytu a kroužit ve vlastních myšlenkách mi potřebný nadhled nedodá. Copak jsem předtím, během té krátké procházky od tramvajové zastávky k domovním dveřím, nepocítil nejasný náznak úlevy? Chůze mi připadá jako nejlepší řešení – chůzí můžu své rozpoložení rozprostřít po větším teritoriu.

Nevyкроčím směrem do centra, nýbrž právě na opačnou stranu, pryč od města – což je volba, kterou pro tento okamžik hodlám považovat za náhodné vnuknutí.

Nejdřív procházím předměstskými čtvrtěmi, o desítky minut později dojde do méně hustě zastavěné oblasti. V něčem se podobá pásu země, kterým jsem projížděl cestou do Bruselu, jen je mnohem elegantnější. Vesnice, co v průběhu uplynulých desetiletí srostly do aglomerátu vil, přízemních domů, napodobenin venkovských stavení a zrekonstruovaných statků. Tu a tam minu starý sad a louku s pasoucími se ovci nebo koňmi. Pokojná atmosféra těchto míst se mi zamlouvá. Opuštěné zahrady, průčelí, za nimiž není vidět živáčka, prázdná asfaltová ulice a slunce, které na ni zdánlivě bezúčelně rozlévá své opuštěné světlo.

Očima hltám všemožné detaily. Hašteřivé vrabce nebo hejno slepic v příkopu, tvar stromů a pouličních lamp – všechno, co mi skýtá rozptýlení a dokáže zabránit tomu, aby se mi do mysli začaly vkrádat obrazy z nedávné minulosti. Hltám to, co vidím, abych nemusel myslet na to, co jsem viděl. A to se mi daří. Pokud se mé vzpomínky na tábor Bilonga ozvou, dokáží způsobit nanejvýš chvilkovou hyperventilaci, tlumený přerývaný dech na hraně černé díry, jíž jsem o vlasek unikl, ale z níž děsivé obrazy ještě – zatím – uniknout nemohou.

Stále se tvářím, jako bych šel jen tak rovnou za nosem a nesledoval při tom žádný cíl, když v jednom okamžiku zabořím na udusanou stezku šplhající po úbočí vysokého kopce. Podle tabulky s názvem ulice se jmenuje „Bloemberg“. Přechází do úvozu, jehož podloží je navzdory babímu létu rozbahněné, vodnatá břevka mi vzápětí smývá prach z bot. Na konci úvozu vyjdu na pláň s rozoranými poli, odkud je vidět do širokého okolí. Obloha jako by byla z hladké husté smetany. Sytě modrý jogurt. V dálce po levé straně je do údolí zapuštěné město L. Západněji od něj, přímo přede mnou, se vynořují zalesněné hřbety kopců. Les

Mirandel. Jak dlouho už jsem v něm nebyl? V takovém vysokém, poklidném, švelicím lese připomínajícím park?

O určitém typu depresivních lidí se říká, že vlastně už nechtějí být nikde. Místo, kde se nacházejí, jim nic neříká, nechává je chladnými, dokonce v nich budí nevoli. Nicméně pomyšlení, že by se měli někam přemístit, je pro ně ještě odpudivější. Vůbec nechtějí být někde jinde, nechtějí být prostě nikde. Takže zůstávají nehybně ležet na místě a přejí si rozpadnout se tam na prach.

V tomto smyslu jsem se za depresivního každopádně považovat nemohl. Fyzicky jsem byl na dně, ale jako by mě nějaké nutkání neúnavně táhlo být někde, jít z místa A do místa B a pak zase dál, i když na první pohled stále ještě bez jasného cíle.

Když dorazím na kraj lesa, slunce už visí nad obzorem: hradba buků a jiných listnatých kmenů svítí do zlatavého večerního prázdna. Cítím se jako titěrný organismus vstupující do útrob obrovského těla. V jeho vnitřku mě přivítají náhle zmnožené tvary a stíny. Je tam už příšeří, i když tu a tam za sebou šikmý paprsek světla nechává v listoví třpytivou stopu. Kolem mě šustí déšť padajících žaludů a bukvic. A pak – jak to mám vysvětlit – jako by se nutkání, s nímž kráčím a hledím kolem sebe, prohloubilo v širší touhu. Chci se s touto zemí spojit, jak jen to jde. Nejenom očima a nohama, chci ji vnímat rukama a ústy. Některé kmeny jako by mě vyzývaly, ať se jich zmocním, ať k nim přitisknu tvář, rty, rozkrok. Kdyby jejich kůra nebyla tak drsná a dřevo tak tvrdé, možná bych se do nich zakouzl.

V jednom okamžiku zahlédnu, jak se ke mně zdálky blíží nějaký výletník, vylekám se jako divoké zvíře a zapadnu z cestičky do mláží. Řítím se porostem, až se dostanu na paseku, kde přemožen jakýmsi impulzem padám k zemi a válím se sem a tam po koberci z podzimního listí. Nasávám lesní vůni, vlhkost a hlínu. Střídavě na zádech a na břiše cítím konejšivou nosnost lesní půdy. Nade mnou visí pletivo stále holejších větví a vysoko nad nimi letadlo jako jehla protkáva vzduch nití kondenzující páry. Mávám neznámým cestujícím. Jen ať si dál letí na ty své kongresy, veletrhy, pláže a do prázdninových rájů, do měst, která člověk rozhodně musí navštívit, nebo z těchhle míst zase domů. To, co se děje tady dole, se jich netýká. Kšá, kšá, řvu rozezleně a zároveň bujaře. Jako bych si opravdu myslel, že je tím svým řvaním můžu zahnat.

Velice zvláštní stav vědomí. Napůl euforický sen, kterým jsem se nechal unést se všemi smysly dokořán a se zapojením všech svalů. Nic mi nepřišlo přitažené za vlasy. Konečně jsem se zase mohl chovat a hýbat podle libosti. Ale uvědomoval jsem si, že musím něco udělat, jinak ta extáze zase ochabne. V náhlém popudu jsem se rozhodl pro pravý opak toho, co dělali ti vzduchoplavci. Padl jsem na kolena a začal horečnatě hrabat holýma rukama v hlíně. Zatímco globální nomádi lítají sem tam, já se do slova a do písmene zahrabu do téhle země. Zatímco oni jsou všude a zároveň nikde, já si vlastníma rukama hloubím tuhle díru. Plnými hrstmi jsem vyhazoval do vzduchu přímo nad hlavu humus, a ten mi bubnoval zpátky o vlasy a ramena, jako bych prováděl rituál, který měl zpečetit mé spojení s tímhle kouskem země – až mi najednou mé chování přišlo naprosto infantilní: neadekvátnost té beznadějně absurdní frašky mě dohnala k tomu, že jsem několikrát po sobě, nenadále a nezadržitelně z plna hrdla zařval.

Ticho. Před očima mi tančí černé tečky. Odkášlu si. A pak vlevo od sebe najednou zaslechnu tiché zapraskání větviček. Z mláží se na mě dívá nějaký vašnosta. Jak už dlouho? Přejedu nezvaného diváka rychlým pohledem. To bude ten výletník, kterého jsem si všiml předtím. Patrně spořádaný občan neváhajícím přispěchat na pomoc bližnímu v nouzi. Jen si v tomhle případě pravděpodobně neví rady. Což se dá pochopit. Neoholený, neupravený chlap na kolenou, který si s biblickým povykem hází hlínu na hlavu a pak řve jako zvíře – muselo to být pro něj zneklidňující, patrně i nevyzpytatelné jednání.

Postavím se, oklepu si špinu z šatů, z hlavy si setřesu pár zažloutlých bukových lístků. Neodvažuju se tomu chlapíkovi podívat do očí, nervózně mrkám a udělám směrem k němu uklidňující gesto. Nic se neděje. Taková bláznivina, nic víc. Ostatně udělalo se nám krásně. Na procházku v lese úplně ideální, že?

Sebral jsem se a koukal se ztratit. Z toho setkání jsem v každém případě naprosto vyztrízlivěl. Teď jsem byl tam, kde jsem chtěl být: doma. Další potulky, válání v bahně, šukání stromů – to je sice moc fajn, ale nevrátí mě to domů víc, než už jsem navracený byl. Teď s tím návratem domů budu muset nějak naložit. A to znamená, že si to své selhání konečně budu muset připustit namísto toho, abych se ho pokoušel skrýt za

kulisy. Budu muset v sobě zlomit odpor k určitým pravdám nebo svůj sklon uhýbat jim z cesty. Ale jak? Veverky v lese to za mě neudělají. Já sám? Na to jsem byl příliš slabý. Potřeboval jsem někoho jiného, kdo místo mě vysloví ty nejčernější domněnky. Dokázal jsem si představit jen jednu takovou osobu. Nebyl to zrovna mateřský nebo konejšivý typ, to ne. Ale byl to někdo, kdo mi mohl pomoci dojít k závěrům, na které jsem sám neměl odvahu. Někdo, kdo své závěry učinil už mnohem dřív.

Nastal okamžik, kdy už nemělo smysl hrát si sám se sebou na schovávanou. Netoulal jsem se jen tak. Moc dobře jsem věděl, kam mám namířeno. Už hodiny se mi to honilo hlavou, jen jsem se ještě neodvážil si to umínit. Koneckonců jsem tu ženu už dva roky neviděl a její poslední slova na moji adresu byla odmítavá a nevraživá – vlastně naprosto příšerná. Ale považoval jsem ji za jedinou osobu, která mě opravdu zná. Která už dávno prokoukla můj zásadní nedostatek. Neviděl jsem jinou možnost. Jestli jsem ještě dnes chtěl někam dojít, musel jsem bez dalších oklik zamířit k přízemnímu domu Kristien Fielinckxové.
